

Kuisma Jouko

20.9.2013

1 (2)

Valtiovarainministeriö
Julkisen hallinnon ICT-toiminto
valtiovarainministerio@vm.fi**Fujitsun lausunto kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuurista ja toteutussuunnitelmasta**

Olemme suurella mielenkiinnolla tutustuneet lausuntokierrokselle toimittamaanne palveluväylän viitearkkitehtuuriin kuvaukseen liitteineen. Yleisesti ottaen haluamme todeta, että hanke on mielenkiintoinen ja erittäin kannatettava.

Fujitsu on ollut mukana toteuttamassa useita mittavia julkishallinnon hankkeita, joissa organisaatioiden välisten tietovarastojen yhteentoimivuus on ollut merkittävässä roolissa. Olemme toteuttaneet mm. Virtun ja Vetuman ja olimme mukana Viron X-Roadin toteutuksessa.

Useimmissa näistä hankkeissa haasteet ovat kulminoituneet siihen, mitä tietosisältöjä on saatavilla, millaisin rajapinnoin ja siihen käytännön havaintoon, ettei todellisuus aina vastaa käyttöön saatua tietosisällön kuvauksia. Organisaatioiden välisestä tietojenvaihdosta sopiminen on ollut aikaa vievää ja sen jälkeen erityisen työlästä on ollut teknisten liittymien toteutus palomuuriauksineen, salausvaimineen, eri teknologioineen jne. Oikein toteutettuna kansallisella palveluväylällä voidaan merkittävästi helpottaa näitä haasteita.

Suomessa on toteutettu jo lukuisia organisaatorajat ylittäviä "asiointitilejä" kuten kansalaisen asiointitili ja terveystietojen Taltioni. Hyvästä yrityksestä huolimatta näitä ratkaisuja ei ole saatu laajaan käyttöön. Yksi merkittävimpiä haasteita on mielestämme ollut kansallisten tietovarastojen liittäminen asiointitilien yhteyteen. On tavoiteltavaa, että kansalaisella olisi mahdollisuus saada kokonaisvaltainen näkymä mm. omiin terveystietoihinsa riippumatta siitä, ovat ne yksityisen tai julkisen terveydenhuollon rekistereissä tai kansalaisen itse keräämiä ja taltioimia. Näin voitaisiin edistää kansalaisen omahoitoa ja mahdollisuutta itseään koskevaan päätöksentekoon. Näemme vastaavia mahdollisuuksia runsaasti myös muilla hallinnonaloilla.

Liitämme oheen lausuntonne viitearkkitehtuuriin ja toteutussuunnitelmaan liittyen ja toivomme, että kansallinen palveluväylähanke etenee suotuisasti. Olemme hyvin kiinnostuneita osallistumaan ratkaisun toteutukseen ja ylläpitoon sen edetessä.

Fujitsu Finland Oy
pstaMauri Mikkonen
Myyntijohtaja
mauri.mikkonen@fi.fujitsu.comJouko Kuisma
Hankejohtaja
jouko.kuisma@fi.fujitsu.com

1 Palveluväylä vs. julkisen hallinnon avoin tietoarkkitehtuuri

Yleishuomiona haluamme todeta, että palveluväylän rinnalla tulee jatkaa pyrkimyksiä kohti avointa tietoarkkitehtuuria. Muun muassa terveydenhuollossa on tehty paljon työtä perusjärjestelmäriippumattoman tiedonhallinnan mahdollistamiseksi. Laajasti ottaen julkishallinnossa tulee pyrkiä perusjärjestelmäkohtaisesti siiloutuneista tietovarastoista kohti avoimia, standardinmukaisia tietovarastoja kuten IHE-XDS terveydenhuollossa. Palveluväylän ei tule pysäyttää tai hidastaa näitä pyrkimyksiä. Lisäksi, vaikkakaan Palveluväylähankkeen ensisijainen tehtävä ei ole määritellä väylällä välitettäviä tietosisältöjä, tulee tietosisältöjen standardimukaisuuteen ohjata mahdollisuuksien mukaan mm. luomalla soveltamisohjeita. Näin väylän käyttöä ohjattaisiin kohti perusjärjestelmäriippumattomuutta.

2 Lokipalvelun kattavuus ja vaiheistus

Koskien lokitusta ja kansalaisen pääsyä lokitietoihin: Mielestämme kansalaisen tietojen käytön tietopalvelu olisi syytä olla mukana jo ensi vaiheen toteutuksessa. Viittaamme kokemuksiin Viron X-Road-hankkeessa, jossa kattava, kansalaisten saatavilla oleva lokipalvelu on ollut keskeisessä roolissa palveluväylän käytön laajenemisessa. Jo ensi vaiheessa tulee ratkaista tyydyttävällä tavalla se, kuinka lokitus toteutetaan niin, että lokitieto on kansalaiselle merkityksellistä (esimerkiksi kuka oli tietoja hyödyntänyt yksittäinen virkamies ja mikä oli tietojen käyttötarkoitus). Kuten määrittelyssä on todettu, sanomakirjekuoren tiedot eivät yksin riitä merkityksellisen lokitiedon esittämiseen. Siten tulee asettaa ehdoton vaatimus kattavaan lokitukseen kaikissa palveluväylään liitetyissä palveluissa.

3 Palveluväylän toteutushankkeen aikataulusta

Palveluväylän toteutuksen kaavailtu tavoiteaikataulu on julkiset hankinnat huomioiden haastava, esitetty vaihtoehtoinen aikataulu on nähdäksemme realistisempi. Myös kuvatut POC:itkin ovat käsittääksemme laajuudeltaan kilpailutusrajan ylittäviä ja siten niiden käynnistämässä tulisi huomioida julkisen hankinnan aiheuttama viive.

Aikatauluriskinä hankkeelle on mainittu "ratkaisu joudutaan kilpailuttamaan". Ratkaisumallina luvussa "lainsäädäntötarkastelu", liite 2, viitataan mahdollisuuteen valita ensin käyttöönotettava tuote, ja sen jälkeen erillisellä menettelyllä asiantuntijapalveluiden hankinta tuotteen implementointiin. Viittaamme aiempiin kokemuksiin mm. VALDA-hankkeesta; Palveluväylää ei tule ensi sijassa perustaa tuotteeseen vaan toiminnallisiin tarpeisiin ja niihin parhaiten vastaavaan toteutukseen ja toteuttajiin.

4 Avoimen lähdekoodin tuotteista ja niiden kehittämisestä

Mielestämme Open Source –tuotteet ovat palveluväylän toteutuksessa vartenotettava vaihtoehto, mutta niitä ei tule mieltää ilmaisiksi, sillä ne poikkeuksetta vaativat tuki- ja ylläpitopalvelut kaupalliselta toimijalta ja edellyttävät osaamisen rakentamista tilaaja- ja ylläpito-organisaatioon.

5 Terveydenhuollon perusjärjestelmien liittyminen palveluväylään

Arkkitehtuurissa oli kuvattu kansalliselle palveluväylälle rinnakkaisia vyöhykkeitä, jotka ratkaisevat tiettyjen hallinnon- ja toimialojen liikennöintitarpeita. Vyöhykkeiltä oli kuvattu yhteys kansalliseen palveluväylään, joka terveydenhuollon vyöhykkeeltä oli KELA:n KanTa:n kautta. Nähdäksemme terveydenhuollon palveluiden liittäminen palveluväylään on tarkoituksenmukaista myös suoraan perusjärjestelmiin ulotetuin yhteyksin, sillä terveydenhuollon kansallinen KanTa tarjoaa vain pääsyn "valmiisiin" potilasasiakirjoihin. Se ei mahdollista toiminnallisten sovellusten, kuten esimerkiksi organisaatioiden välisten ajanvarausten, konsultaatioiden yms. toteuttamista palveluväylää käyttäen. Vastaava tarkastelu tulisi ulottaa myös muihin vyöhykkeisiin.